

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor.
1/2 an 12 cor.,
1/4 an 6 cor.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unitatei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

IN AJUN.

I.

Sunt încă numai câteva zile până la terminul, când orașelul nostru va primi lamura inteligenții noastre de pretutindeni.

Cele mai înalte instituții culturale ale noastre — „Asociațiunea” și „Societatea pentru fondul de teatru” — au onorat orașul nostru cu distinsa lor prezență.

Și s'a pornit munca febrilă, s'au răscolit arhivele, s'au scuturat praful de pe cronicile învechite, și Blajul și-a adunat toate forțele pentru a se prezenta în fața obștei românești, după cum cerea vrednicia trecutului istoric, a cărui fir se extinde până în zilele noastre.

Lumea românească, ce s'a anunțat la serbările aceste culturale va fi cea mai eclatantă dovadă despre unitatea nizuințelor noastre spre idealul cultural.

Arhieriei noștri și-au anunțat cu toții participarea, oaspeți din cele mai îndepărtate colțuri ale românismului vor lua parte, și întreg jurul nostru de țărani, în frunte cu harnicii preoți, se vor înfățișa, ca să vadă această măreață manifestare a nizuințelor noastre înspre bine.

Obștea românească adunată cu prilejul acestor zile de istorică în-sămănătate culturală, va avea prilejul să se încredințeze despre progresele, ce s'au realizat în cadrul acestor instituții culturale, de înaintarea ce se remarcă chiar în acest vechiu centru de cultură românească.

Am cetit convocatoarele absolvenților din Blaj, cari folosesc acest festiv prilej pentru a-și împrespeta vechile prietinii de pe băncile școlii, atât de mult alterate prin cărările divergente, spre cari Provedința a îndemnat pe foștii camerazi de studiu. Și, trebuie să o

mărturisim cu toată sinceritatea, am ramas emoționați, cetind convocatorul absolvenților din anul 1876. Scriitorul acestor rânduri era pe atunci în leagăn...

După trei decenii și jumătate, absolvenții gimnaziului nostru, își aduc încă aminte de orașelul sărac, în care și-au petrecut anii cei mai frumoși ai tinereții. Ei se vor aduna, și vor privi cu ochi mirați la schimbările, prin cari a trecut Blajul. Pe locul, unde erau mai înainte căsuțe acoperite cu stuh, și mlaștini, s'au ridicat — din marinimia arhieriei — institute de învățământ; zidurile sfinte ale catedralei s'au împrejmuț de alte ziduri, tot așa de sfinte și ele, de cetățuia culturii noastre naționale. E un simbol de o deosebită în-sămănătate, cum toate aceste instituții, se ocrotesc la adăpostul catedralei, cum se adună puii neîndemânatici sub aripile găinii; cultura noastră națională trebuie să aibă o singură temelie statornică: *biserica*.

*

Vor veni cu toții din cele patru colțuri ale românismului. Și vor avea mângăierea sufletească, de a vedea în fruntea acestei înălțătoare serbări pe *toți* arhieriei noștri, cari sunt depozitarii aspirațiilor noastre, vor vedea expozițiile aranjate de diferitele noastre societăți, dându-și seama de trecutul nostru și de forța de muncă actuală; vor asista la discuțiile cărturarilor noștri, vor asculta dizertațiile și vorbirile elitei noastre intelectuale; vor auzi strălucitele prestațiuni muzicale ale Măiestrului *Murășan*; vor avea prilej să se delecteze în jocul artistic al celor mai distinși actori dramatici ai noștri.

Și Vlaicu, mândria neamului nostru, care a sosit deja la Blaj — își va roti sborul triumfal deasupra miilor de oameni, ca un simbol al nizuințelor noastre înspre bine.

Vom stă cu toții extaziați și când vom simți, că pleoapele ni-se umezesc, vom clipi din gene, și dacă vom fi siliți să ștergem o lacrimă, vom înțelege, că lacrima aceea e a biruinții și a triumfului național!

*

Ne vom revedea cu toții sub pavăza binecuvântată a *culturii naționale*, singura pavază, ce ne mai poate ocroti în aceste zile grele!

Și vom înțelege atunci, că toate sbuciumările noastre mărunte sunt ca ceața dimineții, ce se risipește la ivirea soarelui atot-stăpânitor.

Și soarele, ce trebuie să ne încălzească pe toți în aceste zile de mare praznic obștesc, este: acela al unității noastre culturale.

Inginerul Aurel Vlaicu în Blaj.

S'a împlinit ceea-ce așteptam cu toții în zilele din urmă. — Ziua de ieri ne-a adus oaspele dorit.

Inginerul A. Vlaicu a sosit ieri seara cu acceleratul de 7 ore la Blaj. Aparatul îi va sosi azi d. a. de către Brașov.

Insoțit de distinsul nostru Alexandru Ciura și de prof. Stefan Pop, renumitul nostru aviator a ieșit desdemineată la câmp spre a sonda terenul.

S'a constatat, că întreg terenul, pe care se prevede sborul, e foarte bun. Scutit de curențe mai mari, locul ales este deja prealabil o garanță vie despre succesul splendid.

Di inginer A. Vlaicu foarte bine dispus, cu fața radioasă și plin de bucurie a observat de repețite ori, că terenul e cum nu se poate mai potrivit, și că are cele mai bune speranțe pentru ziua de 29 l. c. n. pe când e proiectată ascenziunea sărbătorească.

Să ne audă Dumnezeu!

Reflexii la o părere.

Nr. 69 al Unirii publică un raport asupra anuarului școlilor din Blaj, unde între altele se zice și următoarele:

Raportul școlilor noastre se începe cu un studiu din filologie română de dl. Dr. Oct. Prie. Studiul se cheamă: *Verbele auxiliare: sunt, am și voi.* E scris temeinic și cu pricepere, — păcatul este, că o mare parte a cetitorilor nu se vor alege cu nimic din citirea studiului special de filologie românească — nu-l vor pricepe, pentru că studiul profund al limbilor este exclusiv numai pentru *oameni de carte*, nu pentru cei mai mulți cetitori de rapoarte școlare. După părerea mea e o greșală a da în fruntea anuarelor studii prea cu mult savantlic scrise; — chestiunile literale zilnice, studii ușoare de popularizare din domeniul științelor naturale, biografii, istorie, notițe de călătorii etc. e literatura cea mai potrivită pentru cetitorii programelor: părinți și elevi.

Fiind vorbă așadar de o greșală, pe care am comis-o eu, când am publicat un studiu din filologia română în fruntea anuarului și nu s'a publicat un ceva ușor din multe chestii literare dela ordinea zilei, țin de cuviință a-mi face unele preamoderne reflexiuni la aceasta părere. Părerea mea e, că să ne ferească Dumnezeu de părerile dlui raportor. Să eliminăm studiile din anuare, chiar și cele de limba română, pentru că „cetitorii programelor“ nu le vor înțelege! Bine dle, dar mai văzut-ai Dta anuar? Citit-ai frumosul și mult laudatul studiu de limba maternă din anul expirat din anuarul gimnaziului—Nășăud? Văzut-ai studiile cu mai mult sau mai puțin savantlic (vorba Dtale!) din anuarele școlilor din Brașov și cele multe studii de contabilitate

duplă și numeri infiniți, ce s'au publicat ani de-a rândul în anuarul școlii comerciale din Brașov? Ia numai în mână anuarele școlilor sătești și vezi acolo numeri și litere — tot studii de cele mai abstracte. Și la ei nu despreciază „cetitorii programelor!“ În anuarul sășesc din Sibiu așa știu, că se publică acum continuative niște date seci de nume și ani din arhiva orașului. În cele ungurești sunt studiile cu droaia.

Și noi să eliminăm studiile din programă și să le înlocuim cu literatura „ușoară“ dela ordinea de zi! Dl. raportor așa se vede, n'a observat poate, că studii mai ușoare, schițe de călătorii-biografii, se publică în anuare și s'au publicat și la noi (Vezi: Dascălii noștri, Timoteiu Cipar, de dr. Ioan Raț; Higiena școlarului de dr. Chețan) fără însă a-i veni cuiva în minte, că numai aceste au îndreptățire în anuar? Doară toate școlile mai vreau să dovedească cu anuarul și aceea, că aceea corporațiune, care dă haina sufletească la generațiile viitoare, nu uită pentru „literatura ușoară“ dela ordinea de zi, a cultiva știința și arta peste tot și cea națională în special, căci primo-loco asta e chemarea ei. Și eu cred, că e o elevare sufletească și pentru „cetitorii programelor“ și pentru cei cari cetesc și pentru cei cari se numesc așa, când văd, că la cutare școală poate fi vorbă de vre-o muncă spirituală conștientă, sau profesiunea e mulțumită cu nivelul, literaturii ușoare dela ordinea de zi.

Spuu drept, că încă pe nime n'am auzit să accepte părerea Dtale. Altcum de mult trebuia să sistăm activitatea în direcția aceasta și să strangulăm toate studiile, ce s'au publicat acum de un șir de ani în anuarul gimnaziului din Blaj. Astfel Dr. Vas. Suciu: Religie și știință; după părerea Dtale vor fi o prostie. Vei zice: cu ce se vor alege

cetitorii programului? Gav. Precup: Educația la romani. Și mai mare prostie. Chiar de romani ne doare capul, când nu știm ce să facem acasă. Al. Ciura: Educația la greci: Asta plane, o ia dela începutul lumii. Parecă nu ne e acru sufletul de greci. Dr. V. Suciu: Hipnotism și spiritism e încă și primejdios, că bagă în toate spaimile pe „cetitorii anuarului“.

Vezi deci, că după părerea Dtale nu se poate discuta fără a nu ajunge la absurd. Noi trebuie să presupunem, că între cetitorii programelor se vor afla destui, cari vor ceti cu drag studiile. Aceia, pe cari Dta îi crezi sub acest nume, vor lua cel mult anuarul în mână, se vor uita cu frică la anumite cifre, apoi îl vor ascunde să nu-l mai vadă nime. Literatura lor va fi după asta: Calendarul și Foaia poporului! Din acestea va avea destulă literatura ușoară dela ordinea de zi.

Cred, că mi-a succes să te conving, că ai riscat o părere prea extravagantă și că dacă te vei ridică și Dta din etatea literaturii ușoare, îți va părea rău de tot, că așa te-a mai luat peana pe dinainte.

Dr. Oct. Prie.
profesor gimn.

Inștiințare*)

la „Institutul pedagogic gr. cat. din Blaj“.

Examenele corectoare se vor ținea în 31 August 1910. Elevii corigenți își vor prezenta direcțiunii testimoniile și cererile la orele 8 dimineața.

Inscrierile pentru noul an școlar 1911/12 durează din 4—5 Septemvrie. Miercuri în

*) Toate zierele române sunt rugate să publice aceasta înștiințare.

FOIȚA.

O turmă și un păstor.

(de papa Leo XIII)

Fericitoare presemne! Din cer pogorita deviză
Află resunet în inima ambelor ramuri creștine.
Credința 'n Hristos este una; de ce n'ar putea

Să aibă un singur păstor? De ce n'ar putea

Dragostea sfânt'a unirii în Hrist, resfiratele

Sfântă Fecioară te'ndură și-arunc'o privire

Preste-ai tăi fi, luminându-i, și 'n Domnul

trad. de Virgil Pop.

DIN BĂNAT.

Iubite prietino!

Ai toată dreptatea când asemeni starea bisericii noastre din aceste părți ale creștinismului cu starea misonară. E drept, că dispunem de ierarhie organizată, dar în inimile Românilor noștri ziși bănațeni abia mai licărește vre-o schintee de viață creștinească. Creștinismul în aceste părți se stânge pre zi ce merge, și dacă nu va veni la vreme vre-un curent nou, vre-o premenire sufletească, care să-i trezească pre Români noștri bănațeni la o nouă viață, ne temem să nu vină preste Bănat blăstămul lui Dumnezeu,

care să șteargă creștinismul din aceste părți, așa precum s'au șters bisericile Africii, cari odinioară sub sf. Cyprian, sf. Augustin, sf. Atanasie și Ciril, erau atât de înfloritoare, iar azi afli în acele părți numai ruinele creștinismului de odinioară, și o lume în majoritate păgână.

Grație culturii slavo-bizantine, și mulțămă moralei levitelor acestei culturi, într-atâta s'a stins din popor simțul creștinesc, încât preoții noștri din Ardeal, crescuți în atmosfera caldei vieți creștinești a poporului ardelean, când vin în aceste părți, se simt în o lume aproape păgână. Crezi, că măresc lucrul? Spune-mi iubite prietino, mai poate fi vorbă de creștinism, când oamenii noștri din aceste părți nu mai țin poruncile dumnezeiești, nu mai respectează tainele bisericii, și se lasă cu totul în brațele necredinții? E grozav să te gândești, că bisericile noastre românești bănațene în dumineci și în sărbători sunt goale, lucrul în zi de duminică e la ordinea zilei, beția și toate felurile de desfrăuri, pre aici sunt sufletul duminecilor și a sărbătorilor; din sate cu două—trei mii de suflete abia se spovedesc la an 15—20 suflete. Generația mai tinără de-a rândul trăiește în concubinaj. Față de taina cununiei cei mai mulți nu au nici un respect. Părinții îngăduie să li-se facă casa așazicând casă de prostituție. Fetetele dela anii 13—14 începând își fac de 3—4 ori măriție de probă până ce ajung la anii 17—18 ai cu-

nuniei, umblând așa zicând dela casă la casă dela bărbat la bărbat, după firea animalelor necuvântătoare. Apoi e grozav să te gândești, că aici sunt cazuri destule, că trăiesc laolaltă veri cu vere, ba ce e și mai grozav se pot auzi ici și colo sporadic printre Români noștri bănațeni cazuri, că trăiește laolaltă frate cu soră. Până la acest punct de decadență morală a ajuns poporul nostru. Într-atari împrejurări nu e mirare, că necredința se lățește cu pași repezi în simul poporului român bănațean.

Și cine e de vină la aceste stări?

Să nu fie cu supărare, dacă o spunem, că neglijența preoțimii neunită e vina la aceste stări desperate. Neglijându-se în seminarii creșterea preoțimii, preoții eșiți din aceste seminarii, la rândul lor asemenea au neglijat poporul. Biserica română neunită din Bănat nu se poate mândri cu o activitate mare etică-culturală în sânul poporului român. Chiar de aceea se lățește printre credincioșii acestei biserici așa de tare necredința de tot felul. Necredința mai ales acolo se încuibă, unde preotul e imoral, și unde se predică rar. În Bănat de tot des auzi din gura credincioșilor neuniți zicala: „Fă ce zice popa, dar nu fă ce face popa!“ Pentru a cunoaște starea culturală-morală a preoțimii din aceste părți s'ar putea aduce multe cazuri concrete; dar ne abținem. Iar pentru a cunoaște starea culturală-morală a poporului, e foarte semnificativ a ști, că fiind de curând

6 Septembrie se va oficia serviciul divin împreună cu „Veni Sancte”, apoi se vor citi legile scolastice și se încep regulat prelegerile.

Condițiunile de primire sunt:

În cursul prim (I) vor fi primiți studenți absolvenți de cl. IV. gimnazială ori altă școală corăspunzătoare, trecuți de 15 ani, bine dezvoltăți și fără defecte corporale. Pentru dovedirea acestor cerințe vor prezenta: 1. Extras matricular de botez; 2. testimoniu școlastic; 3. atestat medical și 4. atestat dela primăria comunală despre starea materială a părinților, căci susținerea elevilor preparandiali în timpul din urmă e împreună cu spese destul de simțite. Concurenții vor dovedi înaintea unei comisii cunoașterea limbii maghiare și vor da probă despre capacitatea lor de cântat și despre auzul muzical.

În celelalte cursuri vor fi primiți elevi, cari au absolvit cu succes cursurile precedente.

Didactrul în urma „lipselor multe și a cheltuelilor mari, cari sunt impuse institutelor arhidiecezane”, prin dispozițiunea consistorială Nr. 9456/909, s'a urcat la 42 cor. și 2 cor. pentru fondul de excursiune. Se plătește anticipativ. Cu începutul anului școlar e obligătoare îmbrăcămintea uniformă. Costă 50—60 cor.

În Internatul preparandial vor fi primiți 33 elevi. Taxa anuală e 80 cor. plătită lunar sau în 4 rate anticipative. Fiecare elev trebuie să-și aducă haine de pat. Intreținerea la masa comună costă 200 cor.

La școala de aplicație se primesc băieți, cari au împlinit anul al șaselea, ceea ce se constată prin extras matricular de botez. Didactru nu se plătește, numai taxă de 50 fl. pentru biblioteca școlară.

Direcțiunea.

Reviste.

Danemarca. Și în state mici se pot face lucruri mari. — Dovadă e Danemarca. — Având o populațiune de abia două milioane și jumătate, aceasta țărișoară a devenit azi exemplară prin modul cum se apără împotriva tuberculozei.

E lucru știut, că ftizia culege zilnic un număr înspăimântător de victime și că toate statele se năzuiesc din răspuțeri a combate cu toate mijloacele posibile aceasta moarte umblătoare.

Mai zilele trecute s'a putut vedea și în statistica lunară a țării noastre, că numărul victimelor tuberculozei cât de pe departe întrece cifrele celorlalte boale aducătoare de moarte.

În proporție cu primejdia boalei, se iau și cuvenitele măsuri încontra ei și la noi, și în celelalte țări.

Danemarca stă în privința aceasta relativ mai bine decât ori care alt stat. În cei zece ani din urmă a făcut lucruri neasămănat de impunătoare. — Pe când mai înainte cu zece ani abia numera Danemarca întreaga două spitale pentru tuberculoși, și un unic sanator, azi are deja nouăzecișitri

institute de cură pe seama celor tuberculoși.

Oameni de inimă au întemeiat acum zece ani o reuniune împotriva boalei. Azi reuniunea aceasta numără preste douăsutetreizeci mii membrii și un capital de un milion și treisute douăzecișicinci mii cor. — Până acum sunt șase sanatoare populare cu câte o sută locuri, în cari s'au vindecat deja vre-o cinci mii.

Condițiunile de primire sunt atât de avantajoase, încât și cei mai săraci pot ușor ajunge în sanator. — Statul supoartă trei părți din spese, iar o parte: sau pacientul, sau se câștigă pe altă cale: dela reuniuni de ajutorare, dela comună, ori prin colecte ș. a.

Reuniunea menționată a ținut preste cinci mii prelegeri populare până acum, și a ridicat în însași Capitala țării, în Copenhaga, un institut de vizită, în care medici renumiți vizitează pe cei ce li-se însinuă.

În legătură cu ajutoarele aceste însemnate, statul se îngrijește strict și de aceea, ca suburbiile cu murdăriile lor să fie provăzute cu toate condițiile de-o bună igienă, și muncitorimea să fie cât mai scutită de plagă, dându-i-se locuințe încăpătoare, aer curat și cât mai multă lumină.

dispus un preot unit într'o comună fruntașă în majoritate neunită, între altele un credincios cărunt și venerabil a bisericii neunite din numita comună, împreunându-și mâinile în forma rugăciunii, a zis către noutrimisul preot unit: „Părinte, adă-ne lumină, că pierim!”

E momentul suprem, să ne punem pe lucru! Nu mai e vreme de pierdut azi, când valurile necredinții stau să înghită acest mândru popor bănățean. Ca să aducem caz concret, amintim, că într'o convenire țărănească din comuna G. mai mulți din cei ce față aprobau zisa unuia, că după moarte nu mai e nimica, nici rai nici iad, cu moartea toate se gata. În aceeași comună un țaran (altfel neunit) astfel agrăește pe învățătorul (unit): „De multe ori mă gândesc, învățătoriule, — să fie oare Dumnezeu în cer?”

În mijlocul unei lumi atât de necredincioase apoi nu e mirare, că se află mulți, cari în chipul cel mai obraznic batjocoresc biserica și funcțiunile preoțești.

Aducem o pildă. Într'o comună fruntașă la un ospăț a treia zi seara, făcându-se petrecerea la casa mirelui, niște flăcăi tineri, ca să facă haz oaspeților, au îmbrăcat în forma felonului niște covoare albe de pat și cu crucea în mână, iar altul cu mătuza și cu căldărușa cu apă, au intrat în sala de ospăț stropind pe oaspeți și cântând „În Iordan botezându-te”. Poate-se o batjocură mai mare ca aceasta față de preot și bise-

rică. E vorbă aici de nuntași credincioși ai bisericii neunite. Dar nu mult împoartă, că de ce confesiune au fost ei, destul de trist e, că la așa josnicie morală a ajuns tinerimea unui popor, ca României, ce se pretind a fi religioși din fire.

Ce e de făcut? Spre a vindeca la vreme relele, e lipsă să aibă românimea bănățeană deoparte preoți cu vieță curată, iar de altă parte o literatură religioasă populară, care să lumineze poporul, să-i arete prăpastia în care a ajuns, să-l recheme la credință, să-i desvăluie înșămăntatea bisericii, sublimitatea și divinitatea învățăturilor lui Hristos, puterea de vieță ce rezidează în tainele bisericii, dar mai ales să-i arete, că fără de spovedanie și cuminecare nu putem avea vieță întru noi, eum a zis Mântuitorul.

Iată mijloacele mântuirii!

Biserica noastră unită îndată dela început a priceput eficacitatea acestor leacuri; de aceea a pus cel mai mare pond pe creșterea morală a viitorilor preoți, cari apoi să fie în stare a presăra duhul lui Hristos și în inimile credincioșilor. Preoțiimea unită apoi predică des poporului, arangează misiuni printre popor, ba contemplează să apară la Blaj anume o foaie populară religioasă, și prin noua asociație poreclită „Stânta Unire” va eda din timp în timp broșuri religioase populare, distribuindu-le printre popor.

Prin aceste mijloace sperăm, că vom putea mântui de peire barem pe credincioșii noștri uniți.

Ce face însă biserica neunită? Ea are lipsă de îndoit zel și muncă pentru a-și mântui credincioșii din ghiarele necredinții și a sectarianismului.

La frații neuniți s'a suleat înainte cu vre-o 2—3 ani ideea de a-și ridică cultura științifică a preoțiimei prin deschiderea alor patru cursuri de teologie. Ar fi bine să se realizeze dorința, dar să-și aducă aminte conducătorii bisericii neunite, că știința fără de credință, fără de o educare profund religioasă a preoțiimii, nimic nu valorează.

Mai multă credință, o vieță mai curată, mai ascetică, și predicare mai deasă în biserică, pretinde poporul neunit dela preoții săi. Altcum poporul nu va avea altă scăpare decât ori să se arunce în brațele unirii, ori dacă nu, atunci se v'aruncă în brațele necredinții și a sectarianismului, ajungând la soarta poporului din regat, pe care numai asprimea legilor civile îl mai poate constrânge să cinstească pe preoți și tainele bisericii.

Vă mirați fraților ardeleni de starea poporului nostru bănățean și esclamați: „Ce trist și dureros tablou! Ce teren de muncă grea și obositoare pentru clerici și laici deopotrivă”. (Cultura creștină, nr. 12 din 1911 pag. 414—415). Dar nu vă mirați, ci mai vârtos rugați-vă pentru noi!

Virgil Pop
preot unit.

Glas de Sirenă. Un glas de sirenă — de astă dată paraponisită — se ridică în coloanele de azi ale patrioticului „Budapesti Hirlap“.

Un anonim își face pricină de durere din faptul, că Românii și Slovaci din țară mai îndrăznesc a se și mișca din când în când, dând semne de vieață. — Subt titlul „Din tabăra apăsătorilor“ varsă o doză întreagă de venin pe capul nostru.

„In tabăra aceasta de o vreme mai îndelungată e lume pestriță „întoarsă. Se laudă plângându-se. — „Plângând mințesc și se vaeră, dar „laudele și bucuriile imediat următoare îi desmințesc“. Inșiră apoi libertatea legendară ce o au în special Românii în țară, cari: își sporesc băncile fără seamă și lucră cu dobânde mari. Parcă n'ar fi bani din banii noștri și sudori din sudorile noastre.

Relevăm aci în special: „Au făcut groaznică gălăgie pe motivul, că pe actorul din România „Bărsan, pentru agitare în contra „statului ungar l-a alungat pretoarele Hodzsa, care încolo nu-i vreun „maghiar șovinist“, ci Român de origină. Pe când treaba aceasta — s-o spunem aci aparte — „stă așa, că pe respectivii actori „valahi“ (Isemn de nemărginită „simpatie n. red.) nici nu i-au alungat, nici nu i-au exortat. Deoarece au schimbat programul admis, „fără insinuaire previe, — protopretorele din Rodna-Veche i-a pedepsit cu câte 30 coroane... Teatraliștii au solvit amenda și au plecat în Bucovina...“ — Reproduce mai la vale din „Românul“ din Arad vorbele profesorului Xenopol, publicate în 6 Aug. n. c. ca: „Românii ungurenii nu iubesc întreaga „patrie ungară, ci numai acele „părți ale țării, în cari locuiesc „dânșii. Iubesc Ardealul, Bănatul, „părțile de-alungul Orișului, Marămurășul, — dar nu iubesc Ungaria „întreagă.

„Firește, că nu. Ci o urăsc. „Acelaș Lucaciu, care pe vremea „deputăției sale a înșirat în dietă „tirade de dragoste maghiară... a „plecat la unul din congresele dragostei ideale: la congresul raselor din Londra și acolo s'a pregătit de-o filipică spumegândă „împotriva maghiarilor... De tot „numai cinci minute (dece nu: 5 secunde? n. r.) i-au pus la dispoziție...“

Și așa se continuă mai departe. Oare câte permille să credem din toate acestea?

În pragul serbărilor.

Serbările jubilarie, ce vor avea loc peste câteva zile în Blaj, promet o afluență extraordinară de mare.

Se lucră cu zor deja de multă vreme; și dacă așa va voi și Dumnezeu, prăznuirea ce ne așteaptă — favorizată și de vreme bună — va fi o manifestare înălțătoare fără pereche în istoria noastră culturală și în acelaș timp un puternic imbold spre regenerare.

Au apus deja mai bine de șasezeci ani, de când unitatea noastră n'a căpătat o expresie mai demnă, — care să ne sguđuie în toate cele dinlăuntru ale noastre și între lacrimi de bucurie să ne facă a-ne simți pe o scîlpită nemuritori...

Ahtiem cu toții acele zori frumoase cu toată binecuvântarea lor și ne rugăm, ca reușita lor să ne poată fi un titlu de sfântă mângăiere pentru mulți ani înainte.

Spre a-și putea formă și publicul de afară o idee cât de vagă despre alvia, ce se pregătește serbărilor, însemnăm și aci, că toți episcopii ambelor biserici românești au promis a fi de față în frunte cu mitropoliții.

Nu mai fixăm aci persoanele oficioase ale ședințelor Astrei și Fondului de teatru, după ce prezența acestora se presupune și fără a o mai semnală noi aici. — Relevăm însă din mulțimea celor insinuați deja, o seamă foarte mică, așa:

Dr. Titus Babeș Bpesta cu 4 persoane, Dr. Elefterescu București cu 3 pers. S. Mehedinți prof. univ. București cu 2 pers. Dr. St. Erdéyi medic Orăștie cu 5 p. Ioan Ghețe dir. Năsăud, Gheorghe Pop de Băsești cu 5 p. Nicolae Brânzeu prof. Pitești cu 10 p. D. Evolceanu prof. univ. București cu 2 p. Ladislau Pop ases. orf. Cluj cu 2 p. Dr. B. Basiota medic Cluj cu 2 p. Dr. E. Pop medic București cu 6 p. Aurel St. Șuluțu prof. Ploiești, Dr. C. Nyes medic Beiuș cu 2 p. Stefan Pop prof. București cu 2 p. Partenie Cosma Sibiu cu 2 p. Dr. Iacob Radu vicar Hațeg, Dr. Vasile Lucaciu Sisești, Dr. Ioan Scurtu prof. București, Poetul Gheorghe Coșbuc, Gh. Dima cu 2 p. V. Goldiș dir. „Românului“ Arad, Aurel Borgovan farm. Predeal cu 5 p. Francisc Hossu-Longin cu 4 p. Iacob Macaveiu vicar Făgăraș, Dr. O. Domide canonic Gherla, Dr. I. Ciordaș adv. Beiuș, T. Păcățian redactor Sibiu, I. Borș prelat Lugoj, V. Stefanică dir. gimn. Beiuș cu 5 p. Dr. V. Braniște dir. „Drapelul“ Lugoj, Ing. Gh. Sion, Dănești-Văslui cu 2 p. A. D. Xenopol prof. univ. Iași, I. Ursu prof. univ. Iași, Dr. C. Pop adv. Oradea mare, Dr. I. Pop medic-colonel Sibiu, Dr. I. Pop adv. Lugoj, N. Trif prof. Piatra-Neamț cu 2 p. Vasile Mohailescu prof. București, Dr. Const. Braescu adv. București cu 2 p. Gheorghe Morariu București, Leonte Moldovan adv. Braila, Dr. Vas. Bologa dir. Sibiu, Dr. Ilie Beu Sibiu, D. Filip dir. „Minervei“ București, C. Stinghe București, Dr. Teodor Sușin Cămpulung-Roman, Dr. Liviu Leményi Sibiu, Capitan Dimitrie Christian București cu 2 p. Văd. Ana Dr. Anca Oravița cu 3 p. Tib. Bredicean secr. „Albina“ Sibiu cu 2 p. Dr. Vasile Hăncu prof. univ. București, Alexandru Haliță vicar Năsăud, D. V. Ţoni secr. Ligei Galați, Capitan Dum. Pop Orăștie, Dr. N. Vecerdea dir. de b. Brașov, I. Ciuciu exec. reg. Hațeg ș. a. ș. a. ș. a.

A pornit pe furiș un svon interesant — inco'lo plăcut — că anumite persoane marcante din sinul neamului nostru, se vor prezintă pe neașteptate la serbări.

Ori cum și ori cine s'ar prezintă — porțile noastre stau deschise pe seama tuturor oamenilor de bine...

Fraților, — ori câți a-ți fi, ori de unde a-ți fi, — nu simțiți voi cutremurându-se trupurile și sufletele voastre în pragul momentelor negrăite?... Dumnezeu să vă aducă în pace!

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. La înfrumșetarea bisericii gr.-cat. din Hărțeu, protopopiatul Murășului, simțindu-se lipsa unor vesminte bisericesti, precum și a altor obiecte, la îndemnul meu, un credincios gr. cat. din parohia Murăș-Oșorheiu Ștefan Raț cu soția sa Anica Pop, au dăruit pe seama bisericii noastre un rând complet de vesminte bisericesti în valoare de 140 cor. Iar din parohie au dăruit alte obiecte următorii credincioși: Cristina Cimonea, soția actualului paroh Ioan Cimonea un candelabru de sticlă în preț de 26 c. I. Borș și soția Mariți Borș un vas de argint de china aurit pentru conservarea s. Eucharisti în preț de 16 c. T. Borș și soția Anica Florea un vas de argint de china aurit pentru conservarea s. Mir și Oleul catecumenilor în preț de 18 c. I. Borș senior și soția Oana Stan o copie de argint în preț de 12 c. Pentru biserică din filia Cuișd I. Burcuș și soția A. Stan un disc cu stelută, o copie de argint, aurite, o cruce pe masa altarului de o frumșeță rară în preț de 50 c. Pentru care faptă adevărată creștinească izvorită din inimi nobile și marinimoase, cu simțământ de religiozitate și caritate, subscrisul, marinimoșilor dăruitori, în numele curatoratului bisericesc, le aduc ferbinte mulțumită, Dumnezeu să le răsplătească din comorile Sale cele bogate pentru acest dar de creștinească caritate și religiozitate; fie jertfa lor bine primită la altarul Domnului. Hărțeu, la 10 August n. 1911. *Ioan Cimonea, paroh gr.-cat.*

Mulțumită. Direcțiunea institutului de credit și economii „Mureșana“ din Reghin, a binevoit a da pentru adoptarea școlii conform legii din comuna subsemnată, care e dificultată, suma de 100 cor. Primească marinimoșii dăruitori și pe aceasta cale sincera noastră mulțumită. În numele parohienilor, Urșiul de jos la 12 August 1911. *Iuliu P. Crainic, paroh gr. cat.*

Hymen. Dl *Aurel Reu* cand. de preot din Borgo mijloceni (com. B. Năsăud) își anunță căsătoria cu Dșoara *Mărioara Tulmen Goron* din Cărăsău (com. Sătmar) ce se va serba la 28 August a. c. 4 ore p. m.

— *Maria Blaga* și *Romul Giurgiu*, inv. cununăți.

Logodne. *Mariți Rusu* și *Octavian Lupceanu* fidanțați.

— *Aurelia Moldovan* și *Aurel Tămășan* fidanțați.

Admiralul japonez Togo, petrecând prin America, s'a îmbolnăvit greu în Boston.

Procuratura a confiscat Vineri seara foaia de reclame A Nap din Capitală pe motivul „laesae majestatis“.

Aviz. Amăsurat înțelesului, din Iunie 1901 rog pe toți colegii de gimnaz să ia parte la întâlnirea de 10 ani, pe ziua de 26 c. n. Dimineața la 6 1/2 părăstas, la 10 vizită la profesori, iar la 1 masă comună. Blaj la 20 Aug. n. 1911. prof. *Stefan Pop.*

Cercetări în Nazaret. Preotul și arheologul francez P. Viaud a întreprins în vremea din urmă mai multe săpări la Nazaret, spre a desgrota la o bună eventualitate, lucruri ce-ar sta în legătură cu viața lui Hristos. Până acum a dat numai peste vase ș. a. din primele veacuri ale creștinismului.

Grevă monstră. Aplicații trenurilor engleze au declarat Vineri grevă generală cu miile. Greva e mai acută în Anglia de nord, unde toți împiegații stau în grevă. La olaită sunt vre-o 200.000 greviști. S'au comandat mai multe mii de soldați în toate centrele mai periculoase. — Situația se agravează treptat. — Prețurile alimentelor se urcă formidabil.

Mare foc în Tirol. Se dă știrea din Innsbruck, că aproape de Gossenas s'a iscat mare foc în păduri, luând rapid dimensiuni catastrofale. — Pustiind focul la înălțimi neajunse — nu poate fi localizat. Opera de salvare se restringe astfel numai la asigurarea liniei ferate și a moșilor din apropiere.

Congresul sioniștilor, al căror scop e înființarea unui stat iudevesc autonom, — s'a ținut acum în Bazel, luând parte 429 esmisi, 1200 oaspeți și vre-o 150 jurnaliști. — Telul mai apropiat e: înființarea de școli ovreiești în Palestina și refacerea limbii ebraice.

Azi se transportă din Turnu-Severin un mare crant de carne direct la Viena. Mai târziu urmează și alte transporturi de carne.

La Politehnica din Capitală înscrierile vor avea loc din 1—12 Septembrie. De aci înainte până în 14 Octombrie înscrierea se va putea efectua numai cu permisiunea Rectoratului. După 14 Octombrie permisiunea e a se cere dela ministerul cultelor.

Câtă recoltă este în lume? Se telegrafiază din Roma, că Institutul economic internațional a satorit recolta de iestimp a grâului din lumea întreagă în următoarele cifre (câte 1000 tone duble): Spania 42.000, Anglia 14.000, Ungaria 51.000, Italia 55.000, România 26.000, Canada 58.000, Statele-Unite 180.000, India Engleză 100.000, Iaponia 5000. Săcara astfel: Belgia 5800, Spania 1600, Ungaria 12.700, Statele-Unite 7800. Orzul: în Spania 19.000, Dania 5000, Anglia 12.000, Ungaria 16.000, Canada 11.000, Iaponia 20.000. Ovăs: Belgia 6000, Dania 6000, Anglia 20.000, Ungaria 13.000, Italia 6000, Canada 58.000.

Sentința de moarte. Ministrul președinte Canalejas a prezintat în camera spaniolă un proiect de reformă a codului penal, în care e omisă pedeapsa de moarte și închisoarea pe viață.

Monte Carlo. Casina de Monte Carlo a încasat în prima jumătate a anului prezent 9.372.623 franci; cu 2.141.085 franci mai mult, decât în același restimp din anul trecut. — Bani ca pleava!

Yong-Ying. Zilele trecute a fost deținută în apropierea Seghedinului o familie chinezească, pentru că se ocupă cu descântarea și a adunat astfel de pe șesul ungar o mie și jumătate coroane în decurs de câteva săptămâni. Yong-Ying se cheamă capul familiei.

Sufletul fotografiat. Medicul din Chicago Dr. P. S. O' Donnell dă de știre, că i-a succes să fotografieze sufletul. — Nu-i vorbă, mare minune aceasta pentru veacul al XX. Când însă te gândești, ce mari au fost căldurile în săptămânile din urmă, și că pe lângă acestea și autorul e un veritabil american — te mai scapi cumva de mai și crezi!

Apel. Subsemnații în numele poporului român gr-cat. din comuna Dămuc, ne îndreptăm glasul nostru rugător către toate instituțiile românești și către P. T. inteligentă română cerând sprijinul binevoitor la zidirea bisericii noastre, fiindcă pe care am avut-o veche și necorăspunzătoare în a. c. 18 Ianuarie cu tot aranjamentul un incediu a prefăcut-o în cenușă.

Ne aflăm în creeri Carpaților, în număr de 300 familii români gr-cat., lângă granița României pasul Bicaz, locitorii noștri cea mai mare parte sunt zileri, iar o a treia parte se ocupă cu prăsierea vitelor, cari le susțin numai pe teritoriul comunelor secuiești din Ciuc cu arânzi foarte mari. Deoarece poporul nostru nu e în stare a-și edifica biserica din propriile sale puteri, cât de modestă ar fi, s'ar recere o sumă de 30 mii coroane, pe popor numai cu greu s'au putut repartiza 14 mii coroane.

Prin urmare noi subsemnații apelăm la instituțiile și publicul românesc și rugăm pre P. T. Dvoastre, ca privind cauza noastră ca o cauză de interes sfânt, să ne încredințăm de ceva milă trimițându-ne ajutorul ori cât de puțin ar fi, căci pentru noi e mult — la adresa O. D. Demitriu Dregan paroh, dacă e cu putință până în prima Octombrie a. c. p. u. Gyergyóbkás Bicaz, ca și noi ca români gr-cat. să ne putem zidi templul modest al culturii românești aici în creerii munților. Dămuc, la 5 August 1911. *Dumitru Dregan,* paroh, *Ioan Căndea,* curator prim.

Anunț. Cursurile „Școalei pentru economia și industria de casă”, susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiu”, se încep la 1 Septembrie n. Instrucțiunea secțiunii economice cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor, conservarea poamelor și legumelor, spălatul și călcatul rufelor, confecționarea rufelor etc.; b) învățământ teoretic: economia de casă, contabilitatea etc. Instrucțiunea secțiunii industriale cuprinde: cusut, croit, împletit cu mașina, tors și țesut. E de dorit, ca elevele să se prezenteze punctual pentru a lua parte la pregătirile pentru inaugurarea festivă a noului local al școalei în casa proprie a reuniunii. Informațiuni se pot primi dela *Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiu”.*

„Icoane din luptele Bisericii”. Le-au răscumpărat mai nou: *Dr. Florian Stan,* rector-canonice Oradea-mare 3 coroane; *Dr. Petru Fabian,* canonic Gherla 10 coroane; *Preot Dr. Ștefan Pop,* Iezvin 4 coroane; *Protopop Ioan Papiriu Pop,* Szécs 3 coroane 20 fileri.

100.000 socialiști s'au dus la Bruxella, în Belgia, ca să demonstreze pentru votul universal egal și pentru frecventarea obligatoare a școalei. Cortejurile demonstrante sunt nesfârșite...

Posta Redacțiunii.

Dr. St. P. in I. Rubrica de subt întrebare acum e chiar ocupată, precum puteți vedea. Cu vorba, la Serbările apropiate, — eventual în plic, mai multe.

„Biserica și Școala” Arad. Leider, — n'avem vreme. Salutare și frăție!

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

64

L-au așezat pe căruță, i-au dat să mănăce și să bea și bătrânul îndată ațipi.

— Să mergem îndată la Șpichov, că trebuie, c'acolo e vorbă de vre-un necaz mare — Jaghienka.

— Noi nu putem merge cu el, fără ti vom trimite eu o trăsură la Șpichov și ti vom da și un însoțitor, — zise Mazko.

— Macar dela el am putea știrici multe despre Zbisko și Danusia — zise Jaghienka.

— Doar nu știe vorbi — aduse Mazko.

— Da nu-l vezi, că dacă întrebăm ceva de el ne face semne cu capul.

Și porniră către Șpichov. — Jurand pe drumul întreg durmi liniștit.

— Eu nu l-aș fi cunoscut nici când. Dar tu Glava, cum de l-ai recunoscut așa repede?

— Îndatăce am vorbit de Citna și i-am văzut trăsurile feții, am știut că-i el.

Ajunși în Șpichov, în castelul lui Jurand îi primi bătrânul Tolima și Kaleb.

Vestea sosirii lui Jurand se lăți cu iuteala fulgerului. — Văzându-l servitorii, se pregăteau să plece înarmați împotriva cruciaților și să-i nimicească pe toți. Mazko numai cu mare greu i-a putut împiedeca dela împlinirea planului lor.

Pe Jurand l-au dus în odaia lui, unde îi îngrijii Kaleb.

Mazko chemă pe Tolima și îi zise:

— Eu sunt fratele lui Zbisko și până sosi el de mine aveți s'ascultați.

Tolima își plecă capul.

— Pagubă — că n'ai venit cel puțin cu două zile mai înainte — zise Tolima — căci Zbisko a întrebat multe despre tine.

— Pentru Dumnezeu, dar Zbisko a fost aici? De unde a venit? și unde s'a dus? Nu știi?

— A venit din Malborg, a fost în Citna, dar nu mi-a spus unde merge. — Doar va ști părintele Kaleb.

— Și unde-i Kaleb?

— Lângă patul contelui Jurand.

— Trimete-l la mine. Dar totuși nu!... Voiu merge eu acolo.

În acest moment intră și Jaghienka și Tolima s'a depărtat încetinel.

— Zbisko a fost aici, — zise Mazko.

— A fost aici?... Când?

— De vre-o două zile... Tolima nu știe unde s'a dus. Poate va ști părintele Kaleb.

— Mergi îndată și întreabă-l, zise Jaghienka.

Capelanul tocmai veni să spună, că Jurand se simte mai bine și că doarme liniștit.

— Unde s'a dus fratele meu Zbisko? — Îl întreabă Mazko.

— Spune-mi totul repede.

(Va urma).

ECONOMIE.

Sistemele de arendare aplicate pe moșiile Academiei.

Studiu economic de Dr. D. Busuioiescu. București 1911.

(Continuare).

Sistemul de arândare la o persoană fără obligamente către țărani e păgubitor și nedrept pentru țărani învoșiți pe moșie. Arândașul în contract lua anumite obligațiuni, dar ele se referiau mai ales la modul de plată al arânzi, la îngrijirea și întreținerea acaretelor de pe moșie, la modul de cultură al pământului și diferite alte chestiuni, cari privesc mai ales raporturile de drept dintre contractanți. — În ce privește raporturile dintre arândaș și țărani, în contract nu era nice un obligament. Arândașul era liber să se tocmească cu țărani pentru lucrul pământului, și să le dea pământ spre cultivare, ori nu. Astfel arândașul lua dela proprietar nu numai dreptul de a cultiva pământul, ci și exploatarea fără margini și fără milă a țăranilor.

Arată apoi autorul cu interesante tabele comparative cât plătea arândașul pe hectar arândă și cât lua el dela țărani pentru folosința unui hectar; în multe cazuri prețul era dublu, ori și mai mare. Ear munca țăranilor era plătită de arândaș cu minimul prețurilor curente, ba chiar și sub prețul curent, așa cât bietul țaran în urma unui an de grea muncă și apăsătoare dări abea câștiga cât se poată trăi el și vitele lui. — Sistemul acesta de căutare al moșiilor provocă de multe ori certe grele între țărani învoșiți și arândaș.

Autorul dovedește apoi, că acest sistem e păgubitor pentru proprietari, pentru țărani, pentru întreaga economie națională. Dar cu toate aceste mulți îl practică și azi, invocând motivul, că proprietarul are siguranța arânzi.

Putința exploatarea țăranilor după placul arândașului a avut de urmare faptul, că în primăvara anului 1906 ținându-se licitație publică pentru arândarea moșiilor Oteteliș și Moara Grecilor, pentru cea dintâi moșie arânda s'a urcat dela 14.500 lei la 21.500 lei, iar pentru a doua dela 28.000 lei la 68.000 lei.

(va urma)

Posta Administrației.

Corni pe 1905—1909 inclusive. *Istina* pe 1911 sem. 2-lea. *Domanovici* (Bosnia) pe Iuliu—Septembrie 1911. *Riureana* pe 1908 până în 1-a Oct. *Érkánás* pe 1911 sem. 2-lea. *Armeni* pe 1898 până în 1-a Octobrie. *Ganjalău* până în 1-a Decembrie 1911. *Tasnádszilvás* pe 1911 întreg. *Ucea super.* pe 1907 până în 1-a Aprilie. Binevoiește a plăti și pe anii următori, căci așa se cade, după ce foaia ai primit-o. Că a mers sub numele lui Moise Bursu, și nu Ioan Bursu e slab și necuviincios pretext. *Slâmnice* pe 1911 întreg. *Oarța de sus* pe 1911 sem. 2-lea. *Sibiu* pe 1911 întreg.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruiția

Nr. 6700—1911

(65) 2—3

Concurs la stipendii.

Prin această publicăm concurs până în 15 Septembrie 1911 inclusive pentru următoarele stipendii:

I. Din Fundațiunea „Alexandru St. Șuluțiu.”

1. Trei (3) stipendii de câte 800 cor. create acum de nou — destinate pentru tineri, cari studiază drepturile sau medicina la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

2. Trei (3) stipendii de câte 600 cor. unul folosit în anul școl. 1910/11 de către Dionisiu Tobias stud. la facultatea filosofică dela universitatea din Budapesta, iar două create acum de nou, — destinate pentru tineri, cari studiază la vre-un institut afară de patrie: tehnica, metalurgică (Selmetz), pedagogia ori științele reale.

3. Zece (10) stipendii de câte 400 cor. dintre cari 4 au ramas vacante după: Romul Moldovan, Emiliu Folea, Dr. Enea Muntean și Dr. Iulian Cârje, rigorozați în drepturi la universitatea din Cluj, iar 6 au fost create acum de nou, — destinate pentru tineri, cari studiază științele juridice la universitatea din Cluj.

4. Nouă (9) stipendii de câte 200 cor. dintre cari 3 le au folosit în anul școl. 1910/11 Demetriu Negrea gimn. cl. VIII în Făgăraș, Traian Migia gimn. cl. VIII și Radu Fodor gimn. cl. VI în Blaj, iar 6 au fost create acum de nou, — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele superioare.

5. Unsprezece (11) stipendii de câte 120 cor. dintre cari 3 le au avut în anul școlastic 1910/11 Ioan Mărginean gimn. cl. VIII în Ibașfalău, Alexandru Dopp gimn. cl. V în Sibiu și Cornel Petric gimn. cl. I. Cluj, iar 8 au fost create acum de nou, — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele inferioare.

Studenții înscriși ca ordinari la școlile de mai sus, cari doresc a obține unul din stipendiile aici înșirate, au să dovedească:

a) că sunt români gr.-cat. mizeri, născuți în Transilvania.

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calcul de eminentă.

c) Dintre concurenți vor fi preferiți aceia, cari vor dovedi, că sunt consăngeni cu fondatorul.

II. Din fundațiunea „Tordai”.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Iuliu German stud. iur. a. III Budapesta, — destinat pentru studenți eminenti.

III. Din fundațiunea „Ioan Daniel—Dănuțiu de Fersig”.

Un (1) stipendiu de 600 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Gavriil Vili Nyistor gimn. cl. VIII Baia mare.

La acest stipendiu pot concurge studenți români gr.-cat. dela orice școală, sunt însă preferiți consăngenii fondatorului și numai în lipsa acestora se va conferi altuia.

IV. Din fundațiunea „Ioan F. Negruțiu”.

Un (1) stipendiu de 120 cor. conferit pe anul școl. 1910/11 lui Ioan Pleșa gimn. cl. V în Turda, — destinat pentru studenți români gr.-cat. dela orice școală. Consăngenii fondatorului au preferință și se pot conferi și fetelor, cari se pregătesc de învățătoare sau pre altă carieră care le-ar asigura un mod de viață mai independent.

V. Din fundațiunea „Vancea — Cassa arhidiecezână”.

1. Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școlastic 1910/11 de către Ovidiu Hulea gim. cl. VIII în Blaj, — destinat pentru gimnaziști, fii ai Arhidiecezei, ori consăngeni de ai fondatorului, cari vor intra în „Seminarul junimei române gr.-cat. stud. în Blaj”.

2. Patru (4) stipendii de câte 120 cor. folosite în anul școl. 1910/11 de către Ioan Pecea, Ioan Pop, Alexandru Bratu și Ioan Negrea pedagogi curs IV în Blaj, — destinate pentru candidați de învățători în arhidieceza noastră cari vor ascultă cursul preparandial la preparandia arhidiecezână gr.-cat. din Blaj și eventual la altă preparandie gr.-cat.

La dobândirea stipendiilor din această fundațiune au preferință rudeniile fondatorului, chiar și dacă ar fi născuți afară de Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, dela străini însă se cere să fie fii ai acestei Arhidieceze.

VI. Din fundațiunea „Iosif Tarta”.

Un (1) stipendiu de 140 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Alexandru Măcelor stud. medic. în Budapesta, destinat pentru studenți dela orice școală, în locul prim pentru rudeniile de ale fondatorului.

VII. Din fundațiunea Andreiu P. Liviu”.

Un (1) stipendiu de 100 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Iosif Zeik cl. III elem. în Alba-Iulia, — destinat pentru studenți români gr.-cat. dela orice școală sau pentru meseriași, — consăngeni de ai fondatorului. Il pot dobândi și fete.

VIII. Din fundațiunea „Alexandru Micu”.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Ștefania Pop prepar. cursul III în Sibiu, — destinat pentru elevi sau eleve ai școlilor medii comerciale sau ale școlilor superioare de fete. Consăngenii au preferință.

IX. Din fundațiunea „Timoteiu Cipariu”.

Trei (3) stipendii de câte 100 cor. folosite în anul școl. 1910/11 de către Eugeniu Ciungan gimn. cl. VIII, Zaharie Șeicean gimn. cl. IV și Ioan Stupariu gimn. cl. II în Blaj, — destinate pentru studenți români gr.-cat. la gimnaziul arhiepiscopesc din Blaj.

X. Din fundațiunea „Alexandru Filip”.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Emil Chețan gimn. cl. VIII în Blaj, — destinat pentru

studenți la gimnasiu, școală reală ori industrială din patrie, ori la vre-o școală militară de cadeți din monarhie. Concurenții vor avea să dovedească cu document legal, cumcă sunt născuți în Transilvania și părțile ad-nexe și cu atestat dela autoritățile bisericești, că se trag din părinți recunoscuți de români adevărați. Consăngenii fundatorului au preferință.

XI. Din fundațiunea „Vasile Rațiu“.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Alexandrina Viciu elevă în clasa IV civilă în Blaj, — destinat pentru studenți români gr.-cat. în clasele superioare ale gimnaziului arhiepiscopesc din Blaj sau pentru fetețe din clasele civile ale școlii de fetețe din Blaj. Consăngenii fundatorului au preferință.

XII. Din fundațiunea „Ioan V. Rusu“.

Un (1) stipendiu de 160 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Corneliu Rusu stud. gimn. cl. III în Gherla, — destinat pentru tineri români gr.-cat. cari frecventează vre-un gimnaziu, școală reală ori comercială ori vre-o școală agronomică.

Dintre concurenții vor fi preferiți consăngenii fundatorului.

XIII. Din fundațiunea „Constantin Alutan“.

Trei (3) stipendii de câte 120 cor. folosite în anul școl. 1910/11 de către Dr. Ioan Juga, candidat de avocat, Laurențiu Sima stud. acad. comerc. în Graz și Virgiliu Baciș gimn. cl. VIII în Blaj, — destinate pentru tineri români gr.-cat. studenți la gimnazii, școlile reale, comerciale, universitate, politehnică, agronomie, preparandie etc.

Consăngenii fundatorului au preferință.

XIV. Din fundațiunea „Ioan Chirilă“.

Interesele disponibile ale fundațiunii acesteia pe anul 1911, în suma de 550 cor. în senzul literilor fundamentale se vor împărți în părți egale între consăngenii fundatorului, cari studiază la vre-o școală.

Consăngenitatea se consideră până la gradul al VIII-lea.

XV. Din fundațiunea „Alexă Bidian“.

Din venitele acestei fundațiunii se vor împărți stipendii adecuate tuturor nepoților din frați ai fundatorului și în locul al doilea băieților și fetețelor înrudiți cu fundatorul prin sânge până la al patrulea (IV) grad, născuți din căsătorie creștinească, fără considerare la natura studiilor, ce le urmează, — nu vor fi excluși dela stipendii nici aceia cari țuavă măiestrii.

XVI. Din fundațiunea „Demetriu Cutean“.

Un (1) stipendiu de 40 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Alexandru Spățeaneanu gimn. cl. III în Blaj, — destinat pentru școlari, feciori sau fetețe, începând cu clasele normale. Consăngenii fundatorului au preferință, iar dintre străini, cei născuți în comunele Ciufud și Săcădate.

XVII. Din fundațiunea „Partenie Moldovan“.

Un (1) stipendiu de 100 cor. destinat pentru tineri români gr.-cat. dela ori-ce școală, consăngeni cu fundatorul.

XVIII. Din fundațiunea „Petru cav. Ioanette“.

1. Un (1) stipendiu de 400 cor. destinat pentru un tânăr român, care va intra în școala de cadeți.

2. Trei (3) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul școl. 1910/11 de către Romul Vespasian Bălosu gimn. cl. VII în Brașov, Septimiu Simu gimn. cl. VIII în Blaj și Ioan Ioanette gimnast clasa a IV-a în Sz. Keresztur, — destinate pentru tineri români, cari vor frecventa clasele gimnaziale ori reale din patrie, începând din prima clasă gimnazială ori reală.

Stipendiile din această fundațiune le pot obține tineri, cari din ambii părinți sunt români, de religiunea gr.-cat. ori gr.-or. din munții apuseni ai Ardealului, din comunele: Cămpeni, Bistra, Certege, Săcătura, Albac, Scărișoara, Neagra, Vidra-de-sus, Vidra-de-jos, Ponorel și Sohodol, — și cari vor dovedi totodată, că sunt născuți din părinți adevărați români.

Descendenții în linie directă din familia Ioanette, constantându-se de capabili și diligenți, vor primi stipendiul cu începutul clasei a IV-a normale sau elementare și au preferință față de alții.

XIX. Din fundațiunea „Jacob Páll“.

1. Un (1) stipendiu de 50 cor. pentru gimnaziști în cl. superioare.

2. Un (1) stipendiu de 30 cor. pentru gimnaziști în cl. inferioare.

La stipendiile din această fundațiune sunt îndreptățiți a concurge numai tineri născuți din ramul gr.-cat. Páll din Szék (comit. Szolnok-Doboka) și din ramul Bosiak sau Borton din Zalasd (comit. Hunedoarei), cari au calificățiune distinsă, învață la gimnaziul rom.-cat. din Cluj și sunt săraci.

XX. Din fundațiunea „Augustin Ládaj“.

1. Un (1) stipendiu de 800 cor.

2. Două (2) stipendii de câte 400 cor. — destinate pentru tineri de naționalitate română și de religiune gr.-cat. cu preferință de aceia, cari voesc a păși pe cariera industrială, comercială, tehnică și agronomică, adică s'au decis a face studii referitoare la carierele aceste.

Stipendiile din această fundațiune fiind strâns atârnoate dela venitele anuale ale fundațiunii, cari sunt supuse la fluctuațiuni, — conferirea lor asemenea este legată de durata unui an școlastic.

XXI. Din fund. „Ferdinand Hirsch“.

1. Un (1) stipendiu de 800 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Ioan Rusu stud. medic. an. II. în Budapesta.

La stipendiul acesta pot concurge tineri români, cari studiază la gimnaziu, școală reală sau școală agronomică, și sunt născuți în comunele următoare: Turda, Copand, Tur, Redit, Comițig, Banabic, Aiton, S.-Mărtinul deșert, Ceanul-deșert, Ceanul-mare, Agărbiciu, Mischiu, Săndu, Petridul-de-sus, Petridul-demijloc, Petridul-de-jos, Berchiș, Măgura, Schiopi, (Pusztageeres), P.-Săncraiu, Surduc, Bicalat, Iara-inferioară, Agriș (Ruhaegres), Băișoara, Muntele-Băișoarei, Ocoliușul-mic, Ocoliușul-mare, Runc, Cacova, Săcel, Lita-maghiară, Lita-română, Filea-de-jos, Filea-de-sus, Ciurila, Selişte, Selicea, Micuș, Hășmaș, Muierău (Ma-

gyaroság) Șutu, Silvașul-maghiar, Indol, ca unele, cari odinioară au format cesaro-regasca pretură a Turdei sub prezidența fecicitului fundator.

XXII. Din fund. „Dr. Simeon Ramontzai“.

1. Trei (3) stipendii de câte 630 cor. folosite în anul școl. 1910/11 de către Alexandru Borza stud. filos. an. III. Nicolae Dănilă stud. inginer silvic an. IV. în Selmetz și Laurențiu Giurgiu stud. tehnic an. IV. Budapesta, — destinate pentru studenți la universitate, la politehnică, la academia de pictură din Budapesta și Viena, precum și la academia montană din Selmetz și la academia comercială din Viena.

2. Două (2) stipendii de câte 168 cor. folosite în anul școl. 1910/11 de către Ieronim Stoichița stud. iur. II, și Alexandru Bușitia stud. iur. an. I. în Cluj, destinate pentru studenți iuriști la universitatea din Cluj.

3. Trei (3) stipendii de câte 126 cor., cari în anul școl. 1910/11 le-au avut Ilie Marincea stud. filos. an. I. în Cluj. Pompeiu German gimn. cl. VIII. în Blaj și Vasile Mircea gimn. cl. V. Zelau, — destinate pentru gimnaziști și studenți la școala comercială.

La stipendiile din această fundațiune sunt preferiți cei nobili de origine.

XXIII. Din fund. „Petru Maior“.

Un (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Laurean Maior stud. gimn. cl. VIII. în Blaj.

XXIV. Din fund. „Efraim Klein“.

Un (1) stipendiu de 360 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Dr. Aureliu Boteiu militar voluntar în Viena, destinat pentru studenți la gimnaziul din Blaj. Preferință au studenții din familiile Klein și Muntiu.

Concurenții la toate fundațiunile înșirate până aci în 24 pozițiuni au să alătore la suplicile sale scrise și subscrise cu mâna proprie în l. română: testimoniu școlastic în copie autentică, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical și pentru dovedirea consăngenității cu fundatorul au să alătore atestat dela respectivul oficiu parohial, care se cuprindă tabelu genealogic exact dedusă. Sunt datori mai departe să numească expres institutul, la care vor studia în anul școlastic 1911/12, și să determine apriat suma și soiul stipendiului pentru care suplică. Suplicile, cari nu vor corăspunde cerințelor aci înșirate, precum și cele întrate după termin, nu vor fi luate în considerațiune.

XXV. Din fundațiunea „David Br. Ursu de Margina“.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul școl. 1910/11 de către Ovidiu Fulicea, gimn. cl. V. în Blaj.

Concurenții la acest stipendiu au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr.-cat. născuți în vre-una din comunele arondate în comitatele: Făgăraș, Sibiu, Hunedoara, — cu atestat de frecventare, că sunt școlari în clasa I. a gimnaziului gr.-cat. din Blaj, iară fetele, că frecventează la școala de fete din Blaj, că au purtarea morală bună

și progres bun în studii și că sunt sau pot fi susceptuți în Seminarul junimei române gr.-cat. studioase în Blaj, iar fetele în Internatul de fetețe din Blaj.

XXVI. Din fundațiunea de alum-nate a Internatului Vancean de fetețe din Blaj.

Cinci (5) alum-nate de câte 100 cor. cari în anul școl. 1910/11 au fost folosite de cătră: Emilia Laslo elevă în cl. IV., Letiția Nascu elevă în cl. III., Iuliana Zehan și Victoria Simu eleve în cl. II. și Olivia Cristea elevă în cl. I. a școlii civile de fetețe din Blaj.

Suplicantele pentru aceste alum-nate au să intrunească și să dovedească următoarele condițiuni:

- a) că sunt române gr.-cat., mizere născute în arhidieceză.
- b) că pe lângă purtarea morală bună au din studii calculi buni.
- c) că sunt înmatriculate ca eleve ordinare în școala gr.-cat. de fetețe din Blaj și sunt primite în Internatul Vancean de fetețe.
- d) Preferință vor avea fetețele de preoți din arhidieceză.

XXVII. Din fund. familiară „Crișanu și Boeriu“.

Un (1) stipendiu de 500 cor. destinat exclusiv pentru rudenii de ale fundatorului; anume descendenți ai unchilor săi Alesandru Crișan, Ioan Crișan și Petru Boeriu, cari n'au împlinit încă anul al 30-lea al etății, și vor studia nu numai la gimnaziu și la universitate, ci și artele frumoase și tot soiul de meserii, iar fetețele la școlile și institutele de învățământ ecuivalente aceloră ca, școala civilă de fete, ori altă școală de fete superioară ori institut de instrucțiune pentru lucru de mână femeiesc, economie de casă sau altă meserie sau calificatiune potrivită femeilor.

Concurenții la aceste stipendii au să dovedească cu documente autentice, ca atestat de consăngenitate dela oficiul parohial concernent, carte de botez, și atestat dela institutul la care învață, cumcă intrunesc condițiunile de mai sus.

XXVIII. Din fund. „George Vișa“.

1. Doamnă (2) stipendii de câte 100 cor. destinate pentru doi copii români de naștere din Zlagna, cari să învețe vre-o meserie folositoare în Abrud sau Alba-Iulia, cu aceea, modalitate, că în primul an stipendiatul va primi suma de 100 cor., în al doilea 80 cor., în al treilea 60 cor. și în al patrulea an de ucenicie 50 cor., restul și respective plusul ce rămâne din acești 3 ani atunci li-se dă ucenicilor pentru haine, când vor deveni calfe.

Concurenții la aceste stipendii au să-și înainteze rugărilor cătră capitulul gr.-cat. de Alba-Iulia în Blaj până la terminul de mai sus, provăzute cu carte de botez, și copia contractului încheiat cu măiestrul, la care este angajat.

2. Din cametele unui capital de 1000 cor. se vor plăti precăt se va ajunge taxa de asigurare la societatea de înmormântare din Zlagna pentru oameni săraci din Zlagna, de naționalitate română.

Ceice doresc să fie împărtașiți de ajutorul acesta au să-și înainteze rugărilor cătră capitulul gr.-cat. de Alba-Iulia în Blaj, provăzute cu carte de botez, atestat de paupertate și atestat autentic despre aceea, cumcă sunt primiți ca membri la numita societate de înmormântare.

3. Doamnă (2) ajutoare de câte 100 cor. destinate pentru ucenici români, cari învață vre-o meserie în Sibiu sau Brașov. Rudeniile fundatorului vor fi preferite.

Din suma aceasta măestrii cari angajează pe cei doi ucenici, vor primi în primul an pe titlu de îmbrăcăminte fiecare în parte o sută (100) cor. în anul al doilea 80 cor. în al treilea 60 cor. în al patrulea 50 cor. Plusul de bani, ce va resta, se va extrada copiilor pentru îmbrăcăminte și alte trebuințe, când vor ajunge calfe.

Concurenții la aceste ajutoare își vor găti și înainteze rugărilor cași cei de sub p. 1 de mai sus, iar consăngenii fundatorului vor avea să alătore la rugare și atestat de consăngenitate dela oficiul parohial concernent.

4. Un (1) stipendiu de 100 cor. destinat pentru o feteță săracă română, care să învețe gospodăria în școala de menaj românească de fetețe din Brașov. Rudeniile fundatorului vor fi preferite, iar în lipsa acestora vor fi preferite fetețele române de naștere din Făgăraș.

Concurențele au să-și gătească și înainteze rugărilor conform p. 3. de mai sus.

5. Un (1) stipendiu de 200 cor. destinat pentru acel tinăr român, care ar dori să cerceteze vre-o școală pedagogică sau școală reală. Consăngenii fundatorului au preferință. Rugărilor vor trebui gătite și înainteze conform p. 3. de mai sus.

6. Un (1) stipendiu de 100 cor. destinat pentru o fată română, care cercetează școala de fetețe împreună cu Internatul al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român din Sibiu“.

Rudeniile fundatorului au preferință. Rugărilor au să se gătească și înainteze conform p. 3 de mai sus.

7. Un (1) stipendiu de 1200 cor. destinat pentru un tinăr, care va dovedi o inescapabilă purtare morală, care își va fi terminat cu bun succes studiile și care ar dori să-și perfecționeze studiile în străinătate. Rudeniile fundatorului vor avea preferință, iar în lipsa acestora stipendiu se va conferi unui tinăr român gr.-cat. ori gr.-ort.

Concurenții vor avea să alătore atestat de botez, atestat de moralitate și progres dovedite în studiile și ocupațiunea de până aci, și eventual atestat de consăngenitate dela oficiul parohial concernent.

8. Un (1) stipendiu de 100 cor. destinat pentru copii, cari cercetează școlile elementare, precum și pentru ucenici aplicați în ateliere sau prăvălii;

Un (1) stipendiu de 300 cor. pentru copii, cari cercetează clasele inferioare ale școlilor medii;

Un (1) stipendiu de 400 cor. pentru copii cari cercetează despărțămintele superioare ale școlilor medii sau astfel de școli, cari stau pe același nivel cu școlile medii;

Un (1) stipendiu de 600 cor. destinat pentru aceia, cari urmează studii superioare (academice).

Stipendiile de sub punctul acesta 8 se vor conferi acelor tineri sau fetețe aparținător la familia lui Gheorghe Vișa, cari vor dovedi purtare morală și progres în studii

Blaj, din ședința consistorială ținută la 2/15 August 1911.

Victor Mihályi m. p.
Arhiepiscop și metropolit gr.-cat.
de Alba-Iulia și Făgăraș.

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a execută lucrările necesare la edificarea școlii gr.-cat. din Băița—Mezőbanyica, precum și prin aceasta se recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauciune de 700 cor. adecă șapte sute coroane, la oficiul parohial cel mult până în 28 August 1911 la 12 ore a. m.

Ofertele întrate mai târziu nu se vor considera.

Operatele despre lucrare, adecă, formularul de contract condițiile edificării, preliminarul de spese și planul aprobat de Prea Veneratul Consistor Metropolitan, la 27 Iulie 1911 — sub Nrul 5775—1911, se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat., din loc.

Băița, la 15/VIII 1911.

Ioan Câmpian,
paroh gr.-cat.

Teodor Cotoi,
prim curator.

(66) 2—3

Doctorul de casă

sau

Dicționarul sănătății,

impodobit cu 315 chipuri, de Dr. Vasile Bianu, Tractează despre structura și funcțiunile organelor omului. Medicina uzuală și de urgență vindecă tot felul de boale, accidente, otrăviri, asfixii, epidemii, contagiuni, microbi, nevrose pinotism, medicamente, plante medicinale, pansamente, igiena generală, alimente de benturi, locuințe, îmbrăcăminte, igiena preventivă, igiena etăților și profesiunilor, igiena curativă, igiena simțurilor, igiena orașelor și satelor, ape minerale, hidroterapie, băi, electricitate, exerciții, gimnastică etc.

E indispensabil pentru fiecare casă. — Costă 14 cor. franco.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor **Obedeanu** reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1'50 fil.

